

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

FISZKI RZECZNICZE

ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Facylitacja: dr Anna Janus, Barbara Górka, Fundacja Imago

Wrocław, kwiecień 2026r.

str. 1

Wprowadzenie:

Fundacja Imago realizuje projekt „Mam tę moc - wysokie kompetencje polskich organizacji pozarządowych w kształtowaniu i ocenie samorządowych i krajowych polityk społecznych” w latach 2024-2026. Głównym celem projektu jest wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych w zadbaniu o sprawy społeczne na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Jedną z kluczowych aktywności w projekcie są prace członków grupy roboczej ds. krajowych polityk społecznych. Uczestniczki i uczestnicy grupy rozwijali – z pomocą fasilitatorek Fundacji Imago – swoje kompetencje w zakresie skutecznego rzecznictwa oraz sieciowania się wokół istotnych tematów społecznych.

W niniejszej publikacji znajdziecie Państwo opracowane Fiszki Rzecznicze 9 organizacji pozarządowych z całej Polski. Ich autorki są aktywnymi liderkami zmian społecznych, odpowiadających na istotne potrzeby grup społecznie wrażliwych (m.in. osób z doświadczeniem niepełnosprawności, migracji, wyzwań związanych z wiekiem czy dobrostanu odbiorców usług, jak i samych specjalistów i specjalistek sektora pozarządowego).

Zachęcamy do wspierania opracowanych postulatów poprzez sieciowanie się organizacji wokół wskazanych tematów, promocji zaproponowanych zagadnień na poziomie lokalnym i regionalnym oraz czynnego wspierania liderek zmian w procesach rzeczniczych na poziomie krajowym. Na końcu opisu każdej fiszki znajdziecie Państwo dane kontaktowe do liderki NGO.

Dziękujemy wszystkim uczestniczkom i uczestnikom grupy roboczej za aktywny udział w spotkaniach i dzielenie się Waszym MOC-nym doświadczeniem!

Projekt dofinansowany z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach Działania FERS.04.006

Ramowy wzór formularza Fiszki Rzeczniczej

Cel formularza

Formularz fiszki rzeczniczej ma pomóc w uporządkowaniu i przedstawieniu kluczowych informacji o **problemie**, którym się zajmujecie, oraz o proponowanej **zmianie** (postulacie). Zebrane dane posłużą do przygotowania **rekomendacji**, wystąpień na konferencjach oraz planowania działań **rzeczniczych** w ramach projektu „**Mam tę moc**”. Prosimy o jasne i konkretne odpowiedzi – formularz jest skierowany do organizacji pozarządowych (także tych bez dużego doświadczenia w działalności rzeczniczej i wpływaniu na polityki publiczne), dlatego starajcie się opisywać wszystko prostym językiem, unikając urzędowego żargonu.

Główny obszar tematyczny

(np. niepełnosprawność, seniorzy, migracja, bezpieczeństwo społeczne, dialog obywatelski)

.....

Opis problemu i przyczyny

Opiszcie, **jaki problem** występuje i **kogo on dotyka** – dla kogo obecny system nie działa wystarczająco dobrze. Następnie wyjaśnijcie, **dlaczego ten problem się utrzymuje**. Zastanówcie się, co w systemie (np. w prawie czy programach publicznych) zostało zrobione niewystarczająco dobrze **lub czego brakuje**, aby rozwiązać problem. *Przykład: Brak ustawy o asystencji osobistej sprawia, że wiele osób z niepełnosprawnościami nie ma dostępu do potrzebnego wsparcia.*

.....

Proponowana zmiana (postulat)

Opiszcie, **jakie rozwiązanie proponujecie**. Co konkretnie powinno się wydarzyć lub zostać wprowadzone, aby rozwiązać opisany problem? Jeżeli Wasz postulat wymaga podjęcia konkretnej **decyzji publicznej**, wskażcie ją (np. uchwalenie ustawy, zmiana programu, ustanowienie nowego mechanizmu).

.....

Rola organizacji pozarządowych

Jak Wasza organizacja oraz inne **NGO** mogą przyczynić się do wdrożenia proponowanej zmiany? W jaki sposób sektor pozarządowy może pomóc w realizacji postulatu? (*Przykłady: udział przedstawicieli NGO w konsultacjach, przeprowadzenie pilotażu rozwiązania, dostarczenie ekspertyz, monitoring lub testowanie nowych rozwiązań.*)

.....

Potencjalni sojusznicy

Jakie inne organizacje, instytucje lub środowiska mogą Was wesprzeć w tych działaniach? Pomyślcie o podmiotach, które mogą zostać **sojusznikami** Waszego postulatu.

- **NGO:**
- **Administracja publiczna:**
- **Eksperci / środowiska naukowe:**
- **Biznes:**
- **Media:**

Korzyści z wprowadzenia zmiany

Co się **poprawi** w sytuacji odbiorców (grupy docelowej) po wprowadzeniu proponowanej zmiany? Wypiszcie krótko najważniejsze korzyści społeczne, jakie przyniesie realizacja Waszego postulatu.

.....

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Uzasadnijcie, dlaczego uważacie ten problem za **systemowy**, a nie tylko lokalny. Pokażcie, że ma on **szersze znaczenie** – występuje w wielu miejscach lub dotyczy licznej grupy, przez co jego rozwiązanie wymaga działań na poziomie ogólnokrajowym (systemowym), a nie wyłącznie lokalnych inicjatyw.

.....

Dane organizacji

Nazwa:

Osoba kontaktowa:

E-mail:

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych:

Lista Fiszek:

1. Stowarzyszenie na rzecz wspierania Domu Pomocy Społecznej w Lubsku „Zamkowa Przystań”, str. 7
2. Fundacja Cylinder, Rybna, str. 10
3. Stowarzyszenie Wygraj Siebie, Leszno, str. 14
4. Stowarzyszenie na rzecz dzieci i osób z upośledzeniem umysłowym i ruchowym „Persona”, Legnica, str. 17
5. Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym w Lubsku, str. 30
6. Fundacja AB Show, Kraków, str. 32
7. Lubskie stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością „Ty i my”, str. 40
8. Stowarzyszenie na rzecz Aktywizacji społecznej Bombonierka, Puck, str. 42
9. Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych, Katowice, str. 45

Fiszka Rzecznicza 1

Stowarzyszenie na rzecz wspierania Domu Pomocy Społecznej w Lubsku
„Zamkowa Przystań”

Główny obszar tematyczny

Niepełnosprawność, seniorzy, osoby z chorobami neurodegeneracyjnymi

Opis problemu i przyczyny

Według ustaleń międzynarodowej federacji Alzheimer’s Disease International ADI, w skali światowej – do 2050 roku możemy spodziewać się trzykrotnie większej zachorowalności na demencję. W praktyce oznacza to, że problematyka chorób otępiennych może stać się nam dużo bliższa, niż mogliśmy się spodziewać:

- brak kompleksowych rozwiązań społecznych, systemowych dla osób z chorobami neurodegeneracyjnymi i ich bliskich
- niewystarczająca jakość usług domów pomocy społecznej w kontekście pracy z coraz częściej przyjmowanymi mieszkańcami cierpiącymi na choroby neurodegeneracyjne

Dlaczego ten problem się utrzymuje?

Niedostosowanie instytucji opiekuńczych, pomocowych do wyzwań zdrowotnych społeczeństwa starzejącego się.

Proponowana zmiana (postulat)

Wprowadzenie systemowych rozwiązań w kontekście kompleksowego wsparcia mieszkańców Domu Pomocy Społecznej z chorobami neurodegeneracyjnymi i ich rodzin.

Rola organizacji pozarządowych

- udział przedstawicieli NGO w konsultacjach,
- testowanie nowych rozwiązań,
- udział w wizytach studyjnych w placówkach specjalizujących się wsparciem osób z chorobami neurodegeneracyjnymi,
- przeprowadzenie pilotażu rozwiązań dla oddziałów Domów Pomocy Społecznej specjalizujących się w opiece nad osobami z chorobami neurodegeneracyjnymi.

Potencjalni sojusznicy

- **NGO:** zajmujące się podobną tematyką – wsparciem chorych i osób z niepełnosprawnościami,
- **Administracja publiczna:** przedstawiciele samorządów lokalnych, przedstawiciele polskiego parlamentu, parlamentarny zespół ds. choroby Alzheimerera, szpitale geriatryczne, szpitale psychogeriatryczne,
- **Eksperti / środowiska naukowe:** wyspecjalizowane w opiece nad osobami z chorobami neurodegeneracyjnymi ośrodki, naukowcy, lekarze, psychologowie, neuropsychologowie, pracownicy DPD.

Korzyści z wprowadzenia zmiany

- lepsze dostosowanie oferty DPS do potrzeb osób z chorobami neurodegeneracyjnymi,
- dostarczanie kompleksowego wsparcia dla opiekunów osób z chorobami neurodegeneracyjnymi.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Problem systemowy.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dane organizacji

Nazwa: Stowarzyszenie na rzecz wspierania Domu Pomocy Społecznej w Lubsku „Zamkowa Przystań”

Osoba kontaktowa: Ilona Arendt

E-mail: ilonaarendt@gmail.com

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=61561112644810>

Fiszka Rzecznicza 2

Fundacja Cylinder

Ta presja mnie przytłacza, wszędzie, w domu i szkole (...) Czuję się codziennie przeciążona, wypalona.

Zmęczona życiem, zanim się jeszcze zaczęło.

Maja, 18 lat

Fokusy w projekcie „Młodzi bez ściemy”

1. Główny obszar tematyczny

Bezpieczeństwo społeczne i zdrowie psychiczne młodzieży (15–29 lat) realizowane poprzez podejście holistyczne – zintegrowane działania skierowane do młodych ludzi, ich rodziców oraz kadry pedagogicznej. Fundamentem działań jest budowanie wewnętrznej siły, nauka rozpoznawania emocji oraz mądrego stawiania granic, co pozwala młodym ludziom żyć w środowiskach wolnych od przemocy, czuć się ważnymi i widzianymi oraz wyrażać siebie z szacunkiem do innych.

2. Opis problemu i przyczyny

Problem: młodzież w Polsce od dawna mierzy się z rekordowym spadkiem dobrostanu psychicznego – 46% nastolatków ma skrajnie niską samoocenę, a blisko 40% wykazuje objawy depresyjne - źródło Raport „Diagnoza Młodzieży 2026”).

Kryzys psychiczny: objawy depresyjne dotyczą około 40% uczniów szkół ponadpodstawowych, a 46% nastolatków mierzy się ze skrajnie niską samooceną.

Przemoc i osamotnienie: 62% nastolatków doświadczyło cyberprzemocy, a 38% deklaruje poczucie osamotnienia. Szkoła stanowi źródło codziennego stresu dla 70% młodych ludzi.

str. 10

Przemoc fizyczna: Choć dane dla dziewcząt są alarmujące (41% doświadczyło przemocy fizycznej), problem agresji rówieśniczej dotyka całej populacji szkolnej.

Przyczyny:

- **Luka systemowa:** różnica między zapotrzebowaniem na profesjonalne wsparcie a jego dostępnością wynosi ponad 20 punktów procentowych.
- **Brak kompetencji adaptacyjnych:** system edukacji kładzie nacisk na wiedzę teoretyczną, pomijając rozwój inteligencji emocjonalnej, asertywności i metod rozwiązywania konfliktów (mediacji).
- **Wykluczenie geograficzne:** młodzież z mniejszych miejscowości cierpi na brak dostępu do pozaszkolnych form wsparcia.

„Rodzice są strauumatyzowani. Nie umieją reagować, więc mówią: nie przesadzaj, idź do pokoju. Nie stawiają granic albo stawiają je źle. (...) Uważają, że dzieci są trudne. A to wynika z ich zaniedbań”. Amelia, 18 lat

Fokusy w projekcie „Młodzi bez ściemy”

3. Proponowana zmiana (postulat)

Wdrożenie Gminnych Programów Budowania Odporności Psychiczej, opartych na założeniu, że nauczyciele w szkole inicjują procesy wspierające, ale ich skuteczność zależy od świadomej kontynuacji tych działań w domu.

Konkretne rozwiązania:

- **Warsztaty „Mosty zrozumienia”:** zajęcia dla rodziców - jak wspierać asertywność i granice, które dzieci wypracowują na warsztatach WenDo, TUS i mediacji.
- **Systemowe szkolenia kadry:** przeszkolenie minimum 6 nauczycieli w każdej placówce z zakresu mediacji rówieśniczej oraz skutecznego włączania rodziców w system wsparcia psychologicznego.
- **Model Trójkąt Wsparcia - Nauczyciel- Dziecko-Rodzic:** holistyczne podejście do relacji oraz systemowe wdrożenie rekomendacji z „Diagnozy 2026” – wzmocnienie

kapitału psychologicznego młodych przy jednoczesnym wsparciu ich otoczenia rodzinnego.

4. Rola organizacji pozarządowych

Organizacje NGO pełnią rolę inkubatorów sprawdzonych rozwiązań:

- **Ekspertyza:** NGO dostarczają certyfikowane trenerki i psycholożki (np. certyfikowane trenerki WenDo), są blisko uczestniczek i ich problemów.
- **Skuteczność:** Realizacja pilotażu dla grupy **12–15 uczestniczek** pozwala na wypracowanie trwałych materiałów edukacyjnych.
- **Innowacja:** przenoszenie metod pracy „Siły Dziewczyn” z dużych miast (Kraków) do „białych plam” obywatelskich.

5. Potencjalni sojusznicy

- **NGO:** Fundacja SonderTime, Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych.
- **Administracja:** samorządy lokalne, Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. Młodzieży Miasta Krakowa, Wydział Edukacji i projektów edukacyjnych Miasta Krakowa, krajowe grupy robocze ds. polityk społecznych, gminy.
- Szkolne świetlice i biblioteki gminne, Pracownie Młodych (za przykładem Krakowa).

6. Korzyści z wprowadzenia zmiany

- **Odciążenie systemu** przez kompetentne NGO: wykorzystanie potencjału sektora pozarządowego pozwala na sprawniejszą pomoc bez konieczności natychmiastowej rozbudowy kadr publicznych.
- **Trwałość efektów:** wzmocnienie postaw wypracowanych u młodzieży (asertywność, stawianie granic) poprzez wsparcie ze strony świadomych rodziców. Wyeliminowanie zjawiska „podwójnych komunikatów” – gdy wartości wypracowane w szkole są wzmacniane przez postawy rodziców w domu.

- **Poprawa relacji rodzinnych:** zmniejszenie napięć w domu dzięki nauce mediacji i komunikacji bez przemocy.
- **Wczesna interwencja:** rodzice potrafiący szybciej rozpoznać symptomy depresji czy lęku, co skraca drogę do specjalistycznej pomocy.
- **Wzmocnienie sprawczości:** poprawa kompetencji adaptacyjnych i odporności na kryzysy. Zwiększenie sprawczości młodzieży poprzez stworzenie spójnego systemu wsparcia (tzw. Triada Odporności - "Raport...").

7. Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Problem ma charakter systemowy, ponieważ dotyczy fundamentalnych praw zapisanych w Karcie Praw Podstawowych UE (godność, równość, prawo do ochrony psychicznej). Statystyki wskazujące na 84% dziewcząt z niską samooceną oraz 5,73 mln młodych osób w Polsce wymagających wsparcia dowodzą, że tylko holistyczne podejście na poziomie ogólnokrajowym może przynieść realną zmianę.

8. Dane organizacji

- **Nazwa:** Fundacja Cylinder
- **Osoba kontaktowa:** Magdalena Skórska-Sawina
- **E-mail:** magda@cylinder.org.pl
- **WWW:** <https://www.cylinder.org.pl>
https://www.facebook.com/profile.php?id=61571847161209&locale=pl_PL

Fiszka Rzecznicza 3

Stowarzyszenie Wygraj Siebie

Główny obszar tematyczny

seniorzy, dialog obywatelski

Opis problemu i przyczyny

1. Wyrównanie pozycji / statusu organizacji pozarządowych – nie forowanie Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Koła Gospodyń Wiejskich.
2. Zaspakajanie potrzeb starzejące go się społeczeństwa:
 - funkcjonowania osób starszych w różnych środowiskach (rodzina, dom dziennej pomocy, kluby seniora, pomoc / usługi sąsiedzka, wolontariat /praktyka w ramach studiów),
 - domy opieki dla osób starszych zależnych (kontynuacja obecnej formy wsparcia),
 - mieszkania w domach zamieszkiwanych przez osoby starsze niezależne z pakietem socjalnym i medycznym,
 - koszty utrzymania seniora dostosowane do możliwości ich zasobów finansowych,
 - stypendia dla geriatrów (brak uregulowań prawnych).

Proponowana zmiana (postulat)

1. Powołanie zespołów / komisji do rozwiązania problemu.
2. Uregulowania prawne.

Rola organizacji pozarządowych

1. Informacja od NGO działających na rzecz seniorów – czy mają podobne postulaty.
2. NGO i podmioty upoważnione – diagnoza, ekspertyza.
3. Testowanie wprowadzonych rozwiązań w dalszej kolejności monitorowanie.

Potencjalni sojusznicy

- NGO
- Administracja publiczna
- Eksperci / środowiska naukowe
- Biznes
- Media

Sojusznikami mogą być wszystkie wymienione podmioty.

Korzyści z wprowadzenia zmiany

1. Godne przeżywanie starości.
2. Bezpieczeństwo osób starszych w różnych sferach życia.
3. Odciążenie rodziny ale nie w rozumieniu zwolnienia z opieki nad osobami starszymi.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

1. Wyrównanie pozycji / statusu organizacji pozarządowych – nie forowanie Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Kół Gospodyń Wiejskich (dotyczy funduszy i konkursów na szczeblu powiatu, województwa, ministerstw, NIW-u). Spowoduje uniknięcie podziału na organizacje

lepsze i gorsze co niesie za sobą podział członków organizacji, faworyzowania wybranych organizacji. Możliwość wprowadzenie zmian od kolejnych konkursów, a przede wszystkim w działaniach i wypowiedziach poczynając od urzędników najniższego szczebla poprzez postów uczestniczących w debatach sejmowych.

2. Zaspakajanie potrzeb starzejące go się społeczeństwa – szybkie rozwiązania systemowe.

Nazwa: Stowarzyszenie Wygraj Siebie

Osoba kontaktowa: Teresa Rękosiewicz

E-mail: wygrajsiebie@poczt.fm

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych:

www.facebook.com/StowarzyszenieWygrajSiebie

Fiszka Rzecznicza 4

Stowarzyszenie na rzecz dzieci i osób z upośledzeniem umysłowym i ruchowym
„Persona”

Główny obszar tematyczny

Opieka wytchnieniowa – od programu do prawa.

Postulat wpisania usługi do ustawy o pomocy społecznej.

Opis problemu i przyczyny

1. Opieka wytchnieniowa nie jest prawem ustawowym.
2. Funkcjonuje głównie jako program finansowany z Funduszu Solidarnościowego.
3. Dostęp zależy od decyzji rocznych i możliwości gmin.
4. Występują nierówności terytorialne.
5. Brak stabilności i ciągłości wsparcia.

Dotyczy:

1. Opiekunów osób z niepełnosprawnościami.
2. Rodzin pełniących opiekę całodobową.
3. Gmin realizujących zadania pomocy społecznej.
4. Systemu ochrony zdrowia i opieki długoterminowej.

Dlaczego to problem systemowy?

1. Dotyczy całego kraju, nie pojedynczych gmin.
2. Brak jednolitych standardów ustawowych.
3. Uzależnienie od finansowania programowego.
4. Nierówności w dostępie do usług.

Istnieją zarówno międzynarodowe przeglądy badań, jak i krajowe analizy (np. badania turystyki wytchnieniowej), które pokazują realne potrzeby i potencjalne korzyści opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Raporty te wskazują na wysokie zainteresowanie usługą i jej znaczenie dla dobrostanu opiekunów, co wzmacnia postulat wpisania jej do ustawy.

Raporty z badań o „turystyce wytchnieniowej” w Polsce

1. W ramach projektu „Urlop od opieki. Model turystyki wytchnieniowej” przeprowadzono dwa badania:

Raport badania społecznego opisuje sytuację opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz ich podopiecznych – potrzeby, bariery i gotowość do udziału w formach wypoczynku wytchnieniowego, w tym wyjazdów wytchnieniowych. ([ladnehistorie.pl][1])

np. 89,3% opiekunów deklarowało chęć udziału w wyjeździe wytchnieniowym, a 65,5% w ciągu ostatniego roku nie miało możliwości wyjazdu bez osoby z niepełnosprawnością. ([ladnehistorie.pl][1])

Raport pogłębionego badania jakościowego opisuje emocje, motywacje i doświadczenia opiekunów oraz asystentów w kontekście usług wytchnieniowych (mapy ścieżek użytkowników, rekomendacje projektowe). ([turystykawytchnieniowa.pl][2])

Badania przygotował Ośrodek Badań Społecznych INDEKS na zlecenie Fundacji Ładne Historie, a raporty są dostępne cyfrowo na stronie Ogólnopolskiej Sieci Turystyki Wytchnieniowej. ([turystykawytchnieniowa.pl][2])

Te badania to empiryczne dane polskie, które możesz cytować jako dowód realnych potrzeb opiekunów i podstawę do systemowego rozwiązania usług wytchnieniowych.

2. Raporty międzynarodowe (często cytowane w literaturze naukowej)

Choć brak dużych badań klinicznych na temat opieki wytchnieniowej, istnieje kilka przeglądów systematycznych i analiz opisujących efekt usług wsparcia opiekunów:

Przegląd systematyczny opublikowany w 2025 r. analizuje globalne dane dotyczące usług dziennych i opieki wytchnieniowej w kontekście zmniejszenia obciążenia opiekunów i stresu, wykorzystując ponad 25 badań z różnych krajów. Wyniki wskazują, że regularne usługi wsparcia są powiązane m.in. z redukcją stresu i poprawą samopoczucia opiekunów. ([OUP Academic][3])

We wcześniejszych przeglądach naukowych (np. z 2009–2014) analizowano efekty różnych form opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych lub z demencją. Wskazywano na ograniczone dowody naukowe, ale także na znaczenie dostępu do przerw i wsparcia w codziennej opiece, podkreślając jednocześnie potrzebę dalszych badań. ([International Journal of Integrated Care][4])

[1]: https://ladnehistorie.pl/wp-content/uploads/2025/10/Raport-z-badania-spolecznego-turystyka-wytchnieniowa-dostosowane-do-WCAG-MOT-29.09-BS.pdf?utm_source=chatgpt.com "Raport z badania społecznego"

[2]: https://turystykawytchnieniowa.pl/urlop-od-opieki/?utm_source=chatgpt.com "Urlop od opieki – Ogólnopolska Sieć Turystyki Wytchnieniowej"

[3]:

https://academic.oup.com/innovateage/article/9/Supplement_2/igaf122.851/8410540?utm

_source=chatgpt.com "Respite Care in Adult Day Services: An Updated Systematic Review From 2015 to 2025 | Innovation in Aging | Oxford Academic"

[4]: https://ijic.org/articles/10.5334/ijic.845?utm_source=chatgpt.com "The effect of caregiver support interventions for informal caregivers of community-dwelling frail elderly: a systematic review | International Journal of Integrated Care").

Proponowana zmiana (postulat)

Postulujemy wpisanie opieki wytchnieniowej jako stałej, gwarantowanej usługi do ustawy o pomocy społecznej. Oznacza to, że:

- opieka wytchnieniowa powinna stać się zadaniem własnym gminy,
- jej realizacja powinna być finansowana w sposób stabilny z budżetu państwa i samorządów, osoby uprawnione powinny mieć jasno określone kryteria dostępu, niezależne od czasowych programów.

Konieczna jest nowelizacja ustawy o pomocy społecznej, która wprowadzi definicję i zakres usługi opieki wytchnieniowej oraz zagwarantuje jej ciągłość.

Rola organizacji pozarządowych

- uczestniczyć w konsultacjach społecznych dotyczących nowelizacji ustawy,
- przygotować ekspertyzy i raporty pokazujące skalę potrzeb opiekunów,
- prowadzić działania rzecznicze i kampanie społeczne zwiększające świadomość problemu,
- realizować pilotażowe programy opieki wytchnieniowej i dzielić się dobrymi praktykami,
- monitorować wdrażanie nowych przepisów na poziomie lokalnym.

NGO mają bezpośredni kontakt z rodzinami i najlepiej znają realne potrzeby opiekunów, dlatego ich głos powinien być uwzględniony przy tworzeniu zmian systemowych.

Korzyści

- stabilne wsparcie dla opiekunów,
- zmniejszenie przeciążenia i wypalenia,
- większe bezpieczeństwo rodzin,
- ograniczenie nierówności między gminami.

Skala problemu

Problem ma charakter ogólnopolski. Brak ustawowego umocowania opieki wytchnieniowej powoduje nierówności systemowe i niepewność wsparcia w całym kraju.

„Szanowni Państwo,

Chciałabym zwrócić uwagę na problem, który dotyka tysięcy rodzin w całej Polsce – brak systemowego zagwarantowania opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

Dziś opieka wytchnieniowa nie jest prawem. Jest programem.

Funkcjonuje głównie dzięki środkom z Funduszu Solidarnościowego.

To oznacza, że każdego roku rodziny żyją w niepewności – czy program będzie kontynuowany, czy ich gmina otrzyma środki, czy liczba godzin wsparcia wystarczy choćby na chwilę oddechu.

Opiekun osoby z niepełnosprawnością często pełni swoją rolę 24 godziny na dobę. Bez urlopu. Bez zwolnienia. Bez zastępstwa.

Brak stabilnego wsparcia prowadzi do przemęczenia, wypalenia, pogorszenia zdrowia, a w konsekwencji – do większych kosztów dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Dlatego postulujemy jedno konkretne rozwiązanie:

wpisanie opieki wytchnieniowej do ustawy o pomocy społecznej jako stałej, gwarantowanej usługi.

Nie jako programu.

Nie jako projektu.

Ale jako systemowego prawa opiekuna.

Takie rozwiązanie zapewni:

- równość dostępu w całym kraju,
- stabilność finansowania,
- przewidywalność dla rodzin,
- wzmocnienie całego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Bez odpoczynku nie ma dobrej opieki.

Jeśli chcemy budować państwo solidarne, musimy zacząć od zapewnienia stabilnych rozwiązań tym, którzy każdego dnia wykonują ogromną, często niewidzialną pracę opiekuńczą.

Dziękuję”.

Argumenty ekonomiczne

Dlaczego to się państwu opłaca?

Brak systemowej opieki wytchnieniowej generuje ukryte koszty:

1. Koszty zdrowotne – przemęczeni opiekunowie częściej korzystają z opieki medycznej, doświadczają depresji, chorób przewlekłych i wypalenia.
2. Koszty instytucjonalne – brak wsparcia zwiększa ryzyko konieczności umieszczenia osoby z niepełnosprawnością w placówce całodobowej, co jest wielokrotnie droższe niż wsparcie środowiskowe.
3. Koszty społeczne – opiekunowie często rezygnują z pracy zawodowej, co oznacza mniejsze wpływy podatkowe i składkowe.

Co daje wpisanie usługi do ustawy?

- przewidywalne planowanie budżetowe,
- stabilny model finansowania,
- ograniczenie kosztów opieki instytucjonalnej,
- zwiększenie aktywności zawodowej części opiekunów.

Opieka wytchnieniowa nie jest kosztem – jest inwestycją w trwałość systemu opieki i bezpieczeństwo społeczne.

Potencjalni sojusznicy

NGO (organizacje pozarządowe)

- Fundacja Avalon – duże zaplecze eksperckie i rzecznicze w obszarze niepełnosprawności.
- Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami – federacja organizacji, silny głos systemowy.
- Fundacja Integracja – doświadczenie w działaniach legislacyjnych i medialnych.
- Lokalne stowarzyszenia rodziców i opiekunów osób z niepełnosprawnościami.
- Podmioty ekonomii społecznej realizujące usługi opiekuńcze.

Dlaczego?

Te organizacje już działają w obszarze wsparcia środowiskowego i mogą wzmocnić postulat wspólnym stanowiskiem.

Administracja publiczna

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – kluczowe w procesie nowelizacji ustawy.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – zainteresowany rozwojem usług środowiskowych. Rzecznik Praw Obywatelskich – jako instytucja stojąca na straży praw osób z niepełnosprawnościami. Samorzady gminne i miejskie – szczególnie te, które już realizują opiekę wytchnieniową i mogą pokazać dobre praktyki.

Dlaczego?

Zmiana wymaga decyzji legislacyjnej, więc potrzebne jest wsparcie instytucji mających wpływ na proces ustawodawczy.

Eksperti / środowiska naukowe

- Instytuty polityki społecznej (np. przy uniwersytetach).
- Eksperti z zakresu prawa administracyjnego i polityki społecznej.
- Badacze zajmujący się opieką długoterminową i deinstytucjonalizacją.

Dlaczego?

Mogą dostarczyć analiz pokazujących, że opieka wytchnieniowa jest tańsza i skuteczniejsza niż opieka instytucjonalna.

Biznes

- Firmy świadczące usługi opiekuńcze.
- Przedsiębiorstwa społeczne.
- Pracodawcy zainteresowani utrzymaniem aktywności zawodowej opiekunów.

Dlaczego?

Stabilna opieka wytchnieniowa zwiększa szanse części opiekunów na podjęcie lub utrzymanie pracy.

Media

- Media ogólnopolskie zajmujące się tematyką społeczną.
- Media lokalne – pokazujące konkretne historie rodzin.
- Dziennikarze specjalizujący się w polityce społecznej i zdrowotnej.

Dlaczego?

Nagłośnienie problemu buduje presję społeczną i zwiększa szanse na zmianę legislacyjną.

Same środowiska opiekunów

Nieformalnie działające grupy opiekunów w mediach społecznościowych, inicjatywy obywatelskie, liderzy środowiskowi.

To oni nadają tematowi autentyczność i wiarygodność. Włączenie ich w działania rzecznicze (np. wspólne stanowisko, petycja, udział w wysłuchaniu publicznym) może znacząco wzmocnić przekaz.

Pięciu kluczowych sojuszników strategicznych

To podmioty, które realnie mogą wpłynąć na zmianę ustawy:

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Kluczowy decydent legislacyjny. Bez ich inicjatywy nowelizacja ustawy się nie wydarzy.

Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami

Silna federacja, reprezentuje wiele organizacji – może nadać postulatowi rangę ogólnopolską.

Związek Miast Polskich

Reprezentuje samorządy. Jeśli poprą zmianę, zwiększa to szanse powodzenia.

Rzecznik Praw Obywatelskich

Może wydać stanowisko wskazujące na nierówności systemowe i brak gwarancji prawa do wsparcia.

Duże organizacje rzecznicze, np. Fundacja Integracja

Mają doświadczenie w kampaniach i kontaktach z mediami.

Mapa interesariuszy:

Naturalni sojusznicy

- organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- środowiska opiekunów,
- eksperci od deinstytucjonalizacji,

-część samorządów (te, które już realizują usługę).

Neutralni / do przekonania

1. Ministerstwo Finansów,
2. część gmin obawiających się kosztów,
3. postowie niezwiązani z tematyką społeczną.

Potencjalny opór

- administracja wskazująca na „brak środków”,
- samorzady obawiające się nowych obowiązków bez finansowania.

Najczęstsze kontrargumenty i gotowe odpowiedzi

„Nie ma pieniędzy na nowe zadanie ustawowe”.

Opieka wytchnieniowa już jest finansowana z Funduszu Solidarnościowego – środki są wydawane co roku. Postulat nie tworzy nowej usługi, lecz stabilizuje istniejącą.

Dodatkowo brak wsparcia generuje większe koszty: hospitalizacje opiekunów, opieka instytucjonalna, wykluczenie zawodowe.

„Gminy nie udźwigną tego organizacyjnie”

Wiele gmin już realizuje opiekę wytchnieniową w ramach programu – istnieją gotowe modele, standardy i doświadczenie. Nowelizacja ustawy może przewidywać okres przejściowy i współfinansowanie centralne.

„To powinno pozostać programem elastycznym”

Odpowiedź:

Wsparcie dla opiekunów nie może być uzależnione od konkursów i decyzji rocznych.

Elastyczność nie powinna oznaczać braku gwarancji prawa do pomocy.

Strategia działania – jak zwiększyć szanse powodzenia?

1. Zbudować wspólne stanowisko kilku organizacji (minimum 10 podpisów).
2. Uzyskać opinię ekspercką (np. prawną) pokazującą możliwość wpisania usługi do ustawy.
3. Nagłośnić nierówności terytorialne – konkretne przykłady z gmin.
4. Pokazać, że to kontynuacja istniejącego rozwiązania, nie rewolucja.

Korzyści z wprowadzenia zmiany

- stabilne i przewidywalne wsparcie dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami,
- zmniejszenie wypalenia i przeciążenia opiekunów,
- poprawa jakości życia całych rodzin,
- ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego opiekunów,
- wzmocnienie systemowego podejścia do wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Problem ma charakter systemowy, ponieważ dotyczy rodzin osób z niepełnosprawnościami w całej Polsce. Brak ustawowego umocowania opieki wytchnieniowej powoduje nierówności między gminami oraz brak stabilności wsparcia w skali kraju. To nie jest kwestia pojedynczej miejscowości, lecz konstrukcji całego systemu pomocy społecznej. Dopóki opieka wytchnieniowa funkcjonuje wyłącznie jako program finansowany z funduszu celowego, dopóty będzie zależna od decyzji budżetowych i nie zapewni rodzinom poczucia bezpieczeństwa.

Dane organizacji

Nazwa: STOWARZYSZENIE NA RZECZ DZIECI I OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM I RUCHOWYM „PERSONA”

Osoba kontaktowa: LUCYNA KRAWCZYK – sekretarz

E-mail: stowarzyszenie.persona@wp.pl

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych:

www.stowarzyszenie-persona.pl

<https://www.facebook.com/p/Stowarzyszenie-Persona-100064829225503>

Fiszka Rzecznicza 5

Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym w Lubsku

Główny obszar tematyczny

Osoby z niepełnosprawnością.

Opis problemu i przyczyny

- 1) Pkt 3 orzeczenia o niepełnosprawności: zatrudnienie w zakładzie aktywności zawodowej: zazwyczaj jest informacja, że nie dotyczy. Może to stanowić problem i zniechęcać osoby z niepełnosprawnościami, a szczególnie ich opiekunów do podjęcia zatrudnienia w ZAZ.
- 2) Dużym problemem jest całkowity brak nadzoru nad osobami z niepełnosprawnościami, które mają opiekunów prawnych. Często pojawiają się problemy zaniedbań, różnych kontrowersyjnych zachowań, i nikt tego nie nadzoruje. Opiekunowie wysyłają do sądu raz na pół roku raport dotyczący sprawowanie opieki, ale nikt tak naprawę tego nie weryfikuje. Nikt nie kontaktuje się z placówkami takimi jak WTZ czy ŚDS, żeby zapytać czy osoba będąca pod opieką opiekuna prawnego jest rzeczywiście należycie zaopiekowana.

Proponowana zmiana (postulat)

- 1) uważamy, że orzecznictwo powinno dawać furtkę do podjęcia zatrudnienia w ZAZ, można zmienić zapis: „nie dotyczy” na np. „istnieje możliwości” lub „wskazane”.
- 2) kurator, przynajmniej raz do roku, powinien się kontaktować z placówkami, do których uczęszczają osoby z niepełnosprawnościami żeby weryfikować czy opieka sprawowana jest należycie.

Rola organizacji pozarządowych

udział przedstawicieli NGO w konsultacjach może być dobrym rozwiązaniem.

Potencjalni sojusznicy

- **Administracja publiczna:** kuratorzy, sędziowie,
- **Eksperci / środowiska naukowe:** lekarze orzecznicy.

Korzyści z wprowadzenia zmiany

Organizacje pozarządowe, które planują utworzyć ZAZ-y obawiają się oporu osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, przed podjęciem takiej zatrudnienia. Osoby obawiają się, że stracą świadczenia, itp. Gdyby orzecznictwo regulowało te zagadnienia, wpisy w orzeczeniach mogłyby to ułatwić rekrutację osób do ZAZ.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Nie trzeba uzasadniać, że problemu tego nie da się rozwiązać tylko i wyłącznie lokalnie, ponieważ wymaga on zmian systemowych i ustawodawczych

Dane organizacji

Nazwa: Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym w Lubsku

Osoba kontaktowa: Anna Jurkowska

E-mail: spp.lubsko@gmail.com

Formularz Fiszki Rzeczniczej 6

Fundacja AB Show

Główny obszar tematyczny

Migracja, bezpieczeństwo społeczne, równe traktowanie.

Opis problemu i przyczyny

Od 1 lutego 2026 roku zaczęły obowiązywać w praktyce nowe przepisy dotyczące dostępu do świadczenia 800+ dla osób posiadających obywatelstwo państw trzecich. W pierwszym etapie objęły one osoby posiadające status UKR (ochronę czasową), dla których wprowadzono dodatkowy warunek aktywności zawodowej – osiągnięcie dochodu na poziomie co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia, weryfikowanego co miesiąc. Od 1 czerwca zasady te mają objąć również pozostałe osoby posiadające obywatelstwo państw trzecich.

W kwietniu 2026 roku Fundacja AB Show prowadzi badanie dotyczące wpływu tych zmian na sytuację osób z doświadczeniem uchodźstwa. Celem badania jest zrozumienie skutków nowych regulacji oraz skali problemu.

W okresie od 9 do 17 kwietnia zebrano 768 anonimowych ankiet (badanie nadal trwa).

Wstępne wyniki wskazują, że:

- 71,4% osób nadal oczekuje na decyzję lub wypłatę świadczenia od lutego,
- jedynie 15,2% respondentów otrzymało wypłaty za ten okres,
- 29,8% osób deklaruje brak aktywności zawodowej, co oznacza, że większość osób pozostających bez decyzji lub świadczenia pracuje i spełnia formalne kryteria.

Dane pokazują, że problem nie dotyczy wyłącznie osób biernych zawodowo ani wyłącznie grup najbardziej wrażliwych, lecz również osób aktywnych zawodowo, które spełniają warunki, a mimo to pozostają bez decyzji lub świadczenia przez dłuższy czas.

Jednocześnie szczególnie widoczne jest jego nasilenie wśród określonych grup. 33,8% respondentów stanowią osoby samotnie wychowujące dzieci. Problem dotyczy także kobiet z doświadczeniem niepełnosprawności (własnej lub dziecka), osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi oraz rodzin, w których oboje rodzice mają niepełnosprawność (łącznie 17,6% respondentów wskazało co najmniej jedną z tych sytuacji).

Znaczna część osób objętych ochroną czasową pracuje na umowach cywilnoprawnych (np. umowa zlecenie), które nie zapewniają stabilności zatrudnienia. W przypadku utraty pracy świadczenie może zostać utracone już w kolejnym miesiącu, co powoduje nagłe przerwanie wsparcia finansowego i zwiększa poczucie niepewności ekonomicznej. Dodatkowym problemem są sytuacje, w których opóźnienia w odprowadzaniu składek przez pracodawcę powodują, że system nie rejestruje wymaganej aktywności zawodowej.

System nie przewiduje okresu przejściowego ani mechanizmów ochronnych w sytuacji czasowej utraty zatrudnienia.

Dla wielu rodzin świadczenie 800+ stanowiło element stabilizacji finansowej, umożliwiającą pokrycie podstawowych potrzeb dzieci – żywności, kosztów mieszkania czy edukacji.

Z danych wynika, że:

- 50% respondentów ogranicza obecnie podstawowe potrzeby,
- 30% deklaruje trudności w opłaceniu kosztów mieszkaniowych.

Utrata świadczenia bez alternatywnego mechanizmu wsparcia może prowadzić do pogłębienia ubóstwa, zadłużenia oraz wykluczenia społecznego.

Zmiany prawne nie uwzględniają w wystarczającym stopniu specyfiki sytuacji migracyjnej, w tym niestabilnego rynku pracy, barier językowych, ograniczonego dostępu do opieki nad dziećmi oraz trudności w szybkim znalezieniu nowego zatrudnienia. Obowiązujące przepisy przewidują ograniczoną liczbę wyjątków i nie uwzględniają wielu sytuacji szczególnych.

Badanie wskazuje również na pogorszenie stanu psychicznego – około 40% respondentów deklaruje negatywne zmiany w tym obszarze, co może prowadzić do długofalowych konsekwencji.

Proponowana zmiana (postulat)

Postulujemy wprowadzenie mechanizmów ochronnych w dostępie do świadczenia 800+, które zapewnią stabilność finansową dzieci w sytuacjach szczególnych, bez podważania ogólnej zasady aktywności zawodowej.

Proponujemy:

1. Wprowadzenie wyjątków od warunku aktywności zawodowej w przypadku rodzin znajdujących się w szczególnie wrażliwej sytuacji, w tym:

- osób samotnie wychowujących dzieci,
- rodzin wychowujących dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności (świadczenie dla każdego dziecka w rodzinie),
- rodzin, w których znajduje się osoba powyżej 18 roku życia z niepełnosprawnością wymagającą stałej opieki,
- opiekunów tymczasowych w wieku powyżej 60 roku życia.

2. Wprowadzenie okresu przejściowego (np. 3–6 miesięcy) w przypadku utraty zatrudnienia, tak aby świadczenie nie było wstrzymywane natychmiast po utracie dochodu. Rozwiązanie to ograniczyłoby ryzyko nagłego pogorszenia sytuacji dzieci oraz zwiększyło stabilność finansową rodzin.

3. Przeprowadzenie publicznej analizy skutków społecznych i ekonomicznych wprowadzonych zmian, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na sytuację dzieci, stabilność rodzin oraz proces integracji społeczno-zawodowej.

4. Doprecyzowanie definicji aktywności zawodowej poprzez:

- uznanie posiadania emerytury lub renty w kraju pochodzenia jako spełnienia warunku aktywności zawodowej,
- uznanie okresu przejściowego związanego z przeniesieniem świadczeń do polskiego systemu jako spełniającego ten warunek, nawet w sytuacji, gdy wysokość świadczenia jest niższa niż połowa minimalnego wynagrodzenia w Polsce.

Proponowane rozwiązania nie znoszą zasady aktywności zawodowej, lecz wprowadzają proporcjonalne mechanizmy ochronne dla rodzin w sytuacjach, w których wymóg ten może prowadzić do niezamierzonych, negatywnych skutków społecznych.

Realizacja postulatu wymaga nowelizacji odpowiednich przepisów lub wydania aktów wykonawczych.

Rola organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe mogą odegrać kluczową rolę we wdrażaniu proponowanych zmian poprzez:

- zbieranie danych jakościowych i ilościowych dotyczących rzeczywistych skutków wprowadzonych regulacji,
- udział w konsultacjach publicznych i procesach legislacyjnych,
- przygotowywanie rekomendacji oraz ekspertyz opartych na danych i doświadczeniu pracy z grupami docelowymi,
- prowadzenie działań informacyjnych i wspierających wśród społeczności migranckich,
- monitorowanie wdrażania przepisów oraz zgłaszanie nieprawidłowości,
- realizację działań wspierających integrację społeczno-zawodową, w szczególności kobiet.

Nasza organizacja wnosi doświadczenie pracy z kobietami z doświadczeniem migracji i niepełnosprawności oraz dostęp do perspektywy grup szczególnie narażonych na wykluczenie.

Fundacja AB Show aktywnie uczestniczy w działaniach rzeczniczych, w tym poprzez:

- udział w spotkaniach i wydarzeniach eksperckich,
- przedstawianie stanowisk i danych w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich,
- udział w wydarzeniach i konsultacjach dotyczących zmian w polityce społecznej wobec osób z doświadczeniem uchodźstwa.

Potencjalni sojusznicy

NGO:

- Sieć Mapuj Pomoc wraz z Grupą ds. Rzecznictwa
- Grupa robocza ds. Rzecznictwa w projekcie „Mam tę Moc”
- Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
- Fundacja Ukraina
- Fundacja Zustricz
- Ukraiński Dom
- Fundacja Dom Gdzie Ty
- Organizacje działające na rzecz praw człowieka, praw dziecka, praw kobiet oraz rodzin w kryzysie

Administracja publiczna:

- Rzecznik Praw Obywatelskich
- Rzecznik Praw Dziecka

- Komisja Polityki Społecznej i Rodziny
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Eksperti / środowiska naukowe:

- Eksperti i ekspertki, którzy publicznie analizowali skutki zmian w 2025 roku
- Badaczki i badacze polityki społecznej, migracji, rynku pracy i ubóstwa dzieci
- Ośrodki akademickie prowadzące badania nad integracją społeczną i ekonomiczną migrantów

Biznes:

- Firmy realizujące strategie ESG i CSR w obszarze integracji społecznej
- Przedsiębiorstwa zatrudniające obywatelki i obywateli Ukrainy
- Izby gospodarcze i organizacje pracodawców zainteresowane stabilnością rynku pracy

Media:

- Media ukraińskie działające w Polsce
- Media ogólnopolskie zajmujące się tematyką społeczną i rodzinną
- Redakcje zajmujące się tematyką praw człowieka i polityki społecznej

Wprowadzenie proponowanych mechanizmów ochronnych przyniesie następujące korzyści społeczne:

1. **Zwiększenie stabilności finansowej dzieci** – ograniczenie ryzyka nagłego pogorszenia warunków życia w przypadku utraty pracy przez rodzica.

2. **Zmniejszenie ryzyka ubóstwa dzieci** w rodzinach znajdujących się w szczególnie wrażliwej sytuacji (samotne rodzicielstwo, opieka nad osobą z niepełnosprawnością, opiekunowie seniorzy).
3. **Ograniczenie zadłużenia rodzin** oraz zmniejszenie konieczności korzystania z interwencyjnej pomocy społecznej.
4. **Zwiększenie przewidywalności systemu wsparcia** – rodziny nie będą doświadczać nagłych przerw w świadczeniu w wyniku krótkotrwałej utraty dochodu lub opóźnień administracyjnych.
5. **Wzmocnienie procesu integracji społeczno-zawodowej** – rodzice nie będą zmuszeni do podejmowania niestabilnych form zatrudnienia wyłącznie w celu utrzymania świadczenia.
6. **Zmniejszenie napięć społecznych** poprzez wprowadzenie rozwiązań proporcjonalnych, uwzględniających realne sytuacje życiowe rodzin.
7. **Wzmocnienie ochrony dobra dziecka** jako nadrzędnej wartości systemu wsparcia rodzin.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Problem ma charakter systemowy, ponieważ wynika bezpośrednio ze zmian w przepisach ogólnokrajowych dotyczących świadczenia 800+ i dotyczy szerokiej grupy osób na terenie całej Polski. Od 1 lutego 2026 r. wprowadzono nowe zasady, w tym wymóg aktywności zawodowej, które objęły ok. 150 tys. osób (rodziców i opiekunów), a od 1 czerwca obejmą również inne osoby posiadające obywatelstwo państw trzecich.

Łącznie w Polsce przebywa ok. 965 tys. osób objętych ochroną czasową, w tym ok. 400 tys. dzieci z aktywnym statusem PESEL UKR (nie wszystkie pobierają świadczenie), co pokazuje skalę grupy potencjalnie dotkniętej zmianami. Dodatkowo ok. 30 500 osób posiadających status UKR posiada polskie orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu

niepełnosprawności, co wskazuje na obecność grup szczególnie wrażliwych wymagających stabilnego wsparcia.

Zmiany obowiązują w całym kraju i w podobny sposób wpływają na sytuację rodzin w różnych regionach – zarówno w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach. Wprowadzenie comiesięcznej weryfikacji aktywności zawodowej oznacza, że rodziny funkcjonujące w niestabilnych formach zatrudnienia znajdują się w stałym ryzyku utraty wsparcia.

Skalę i powtarzalność problemu potwierdzają również dane zbierane oddolnie. W badaniu Fundacji AB Show 71,4% respondentów deklaruje brak decyzji lub wypłaty świadczenia od lutego, co wskazuje, że problem nie dotyczy pojedynczych przypadków, lecz ma charakter szeroko występującego zjawiska.

Problem łączy się z innymi obszarami polityki publicznej – rynkiem pracy, integracją migrantów, polityką rodzinną oraz ochroną praw dziecka. Brak mechanizmów przejściowych i wyjątków dla sytuacji szczególnych może prowadzić do pogorszenia sytuacji rodzin, a w konsekwencji do zwiększenia obciążeń systemu pomocy społecznej oraz instytucji lokalnych.

Z uwagi na ogólnokrajowy charakter przepisów, skalę grupy objętej zmianą oraz ich konsekwencje społeczne i ekonomiczne, rozwiązanie problemu wymaga działań legislacyjnych i systemowych na poziomie centralnym, a nie wyłącznie lokalnych inicjatyw pomocowych.

Dane organizacji

Nazwa: Fundacja AB Show

Osoba kontaktowa: Liudmyla Kramnysta

E-mail: l.kramnysta@abshow.pl

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych:

<https://www.facebook.com/FundacjaABShow/>

Fiszka Rzecznicza 7

Lubskie stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawnością „Ty i my”

Główny obszar tematyczny

Osoby z niepełnosprawnością, seniorzy.

Opis problemu i przyczyny

Wada systemowa. W pkt. 4 w Orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności „ Wskazania do terapii”. Wskazania te dostają osoby, które z uwagi na posiadane deficyty nie pozwalają na pełen udział w rehabilitacji zawodowej, a osoby które mogłyby realizować zadania WTZ często tego wskazania nie otrzymują.

Proponowana zmiana (postulat)

Ustanowienie nowego mechanizmu o orzekaniu o niepełnosprawności i kwalifikacji na WTZ.

Rola organizacji pozarządowych

Konsultacje środowisk WTZ przy Powiatowych Zespołach ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Potencjalni sojusznicy

- NGO
- Administracja publiczna
- Eksperti : WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ
- Media

Korzyści z wprowadzenia zmiany

Na WTZ trafią osoby, które osiągną rezultaty w rehabilitacji i aktywizacji zawodowej. Dzięki temu WTZ będą mogły realizować swój program i założenia.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Dotyczy WTZ w całej Polsce. Jest to problem systemowy, gdyż o uczestnictwie w WTZ decyduje pkt 4 w orzeczeniu wydawanym przez PZON.

Dane organizacji

Nazwa: LUBSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ „ TY I MY”

Osoba kontaktowa: BEATA MYTYŚ, AGNIESZKA ANTONISZYN

E-mail: wtz.lubsko@interia.pl

Fiszka Rzecznicza 8

Stowarzyszenie na rzecz Aktywizacji społecznej Bombonierka

Główny obszar tematyczny

Bezpieczeństwo społeczne, dialog obywatelski i partycypacja – w kontekście kondycji osób działających w organizacjach pozarządowych.

Opis problemu i przyczyny

W organizacjach pozarządowych coraz częściej pojawia się zmęczenie i wypalenie osób, które od lat działają społecznie. To są ludzie, którzy często robią bardzo dużo dla swoich lokalnych społeczności – organizują pomoc, prowadzą działania edukacyjne, wspierają seniorów, młodzież czy osoby w trudnej sytuacji.

Problem polega na tym, że ta praca bardzo często odbywa się w warunkach dużej niepewności. Projekty są krótkie, finansowanie niestabilne, a odpowiedzialność ogromna. Jedna osoba bywa jednocześnie koordynatorem, animatorem, księgowym i osobą od sprawozdań. Do tego dochodzi presja, żeby ciągle pisać nowe projekty, rozliczać stare i szukać kolejnych środków.

Drugą sprawą jest dialog obywatelski. Wiele organizacji ma ogromne doświadczenie z pracy w terenie, ale często ich głos nie jest naprawdę słyszany. Konsultacje się odbywają, spotkania też, ale poczucie realnego wpływu na decyzje bywa niewielkie. To rodzi frustrację i poczucie, że ogromny wysiłek społeczny nie zawsze przekłada się na zmianę systemową. W efekcie wiele osób, które przez lata działały społecznie z pasją, zaczyna czuć zmęczenie, przeciążenie i brak sensu dalszej pracy.

Proponowana zmiana (postulat)

Potrzebujemy trochę inaczej spojrzeć na osoby, które tworzą organizacje społeczne. To nie są tylko „realizatorzy projektów”, ale ludzie budujący lokalne wspólnoty. Dlatego ważne byłoby wprowadzenie rozwiązań, które wspierają tych ludzi w ich codziennej pracy. Może to być dostęp do wsparcia psychologicznego, mentoringu, superwizji czy po prostu przestrzeni do rozmowy i wymiany doświadczeń. Równie ważne jest wzmacnianie prawdziwego dialogu między organizacjami społecznymi a administracją publiczną. Organizacje powinny być traktowane jak partnerzy – bo mają ogromną wiedzę o tym, co naprawdę dzieje się w społecznościach lokalnych.

Rola organizacji pozarządowych

Same organizacje mogą bardzo dużo zrobić, żeby ten temat był bardziej widoczny. Mogą dzielić się swoimi doświadczeniami, pokazywać z czym się mierzą na co dzień i wspólnie szukać rozwiązań. Ważne jest też budowanie sieci współpracy między organizacjami. Kiedy działamy razem, w sojuszach łatwiej mówić o problemach i wspólnie wypracowywać zmiany.

Potencjalni sojusznicy

Sojusznikami w tej sprawie mogą być inne organizacje społeczne, sieci organizacji, samorządy, instytucje wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego, watchdogowe organizacje, a także środowiska naukowe- jako wsparcia eksperckie czy media, które zajmują się tematami społecznymi.

Korzyści z wprowadzenia zmiany

Jeśli zaczniemy poważniej traktować dobrostan osób działających społecznie, zyskają na tym całe lokalne społeczności. Organizacje będą działały stabilniej, ludzie będą mieli więcej energii do pracy społecznej, zapobiegniemy wypaleniu a współpraca między sektorem społecznym a administracją stanie się bardziej partnerska.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

To nie jest problem jednej organizacji czy jednego miejsca. Wiele osób działających w NGO w różnych częściach Polski mówi o bardzo podobnych doświadczeniach – o zmęczeniu, przeciążeniu i poczuciu, że system nie zawsze nadąża za rzeczywistością pracy społecznej. Dlatego warto o tym rozmawiać szerzej i szukać rozwiązań, które będą wspierały ludzi działających społecznie w całym kraju.

Dane organizacji

Nazwa: Stowarzyszenie na rzecz Aktywizacji społecznej Bombonierka

Osoba kontaktowa: Anna Łukowska

E-mail: bombonierkapuck@gmail.com

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych: www.tosieda.pl

Fiszka Rzecznicza 9

Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych

Główny obszar tematyczny

Głównym obszarem tematycznym działalności Śląskiego Stowarzyszenia Mediatorów Rodzinnych jest wspieranie dialogu społecznego oraz promowanie pokojowych metod rozwiązywania konfliktów w różnych obszarach życia społecznego. Stowarzyszenie koncentruje się na rozwijaniu i upowszechnianiu mediacji oraz innych form konstruktywnej komunikacji, które sprzyjają budowaniu porozumienia, wzajemnego szacunku i współpracy pomiędzy stronami pozostającymi w sporze:

- promowanie kultury dialogu w środowisku edukacyjnym. Działania obejmują wspieranie nauczycieli, uczniów, rodziców oraz kadry zarządzającej placówkami oświatowymi w rozwiązywaniu konfliktów w sposób konstruktywny, z poszanowaniem potrzeb wszystkich stron. Stowarzyszenie prowadzi działania edukacyjne, szkoleniowe i informacyjne w zakresie mediacji szkolnych oraz komunikacji opartej na współpracy,
- współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej w zakresie promowania mediacji jako skutecznego narzędzia rozwiązywania sporów społecznych, instytucjonalnych i środowiskowych. Stowarzyszenie wspiera rozwój dialogu pomiędzy instytucjami publicznymi a obywatelami, dążąc do budowania rozwiązań opartych na porozumieniu, partycypacji i odpowiedzialności społecznej,
- działania na rzecz organizacji pozarządowych, wspierając je w budowaniu kultury współpracy, rozwiązywaniu konfliktów wewnętrznych oraz prowadzeniu dialogu z partnerami społecznymi. Poprzez szkolenia, mediacje i działania edukacyjne Stowarzyszenie wzmacnia kompetencje komunikacyjne i społeczne osób działających w trzecim sektorze,
- rozwijanie kompetencji mediatorów oraz popularyzowanie mediacji jako skutecznej i odpowiedzialnej metody rozwiązywania sporów w rodzinie, społeczności lokalnej,

instytucjach publicznych i organizacjach społecznych. Wszystkie działania prowadzone są z poszanowaniem wartości takich jak dialog, współpraca, odpowiedzialność oraz dążenie do trwałego i satysfakcjonującego porozumienia między stronami konfliktu.

Opis problemu i przyczyny

Problem - niewystarczający poziom wykorzystania dialogu i mediacji jako narzędzi rozwiązywania konfliktów w przestrzeni publicznej, w szczególności w systemie edukacji, w instytucjach administracji publicznej oraz w organizacjach pozarządowych. Konflikty pojawiające się w tych środowiskach są często rozwiązywane w sposób konfrontacyjny, formalny lub hierarchiczny, co nie sprzyja budowaniu trwałego porozumienia między stronami.

Problem ten dotyka wielu grup społecznych. W środowisku edukacyjnym dotyczy uczniów, nauczycieli, rodziców oraz kadry zarządzającej placówkami oświatowymi, którzy często nie posiadają wystarczających narzędzi i kompetencji do konstruktywnego rozwiązywania sporów. W instytucjach administracji rządowej i samorządowej problem ten odczuwają zarówno pracownicy urzędów, jak i obywatele wchodzący w relacje z administracją publiczną, gdzie konflikty często prowadzą do eskalacji sporów, długotrwałych postępowań lub pogłębiania braku zaufania do instytucji. Podobne trudności pojawiają się w organizacjach pozarządowych, gdzie konflikty wewnętrzne lub między partnerami projektowymi mogą osłabiać współpracę i skuteczność działań społecznych.

Obecny system nie działa wystarczająco dobrze dla osób i instytucji, które potrzebują wsparcia w prowadzeniu dialogu i konstruktywnym rozwiązywaniu sporów. Mimo rosnącej świadomości znaczenia mediacji, w wielu obszarach życia publicznego nadal brakuje systemowych rozwiązań wspierających jej stosowanie. Przyczyną utrzymywania się tego problemu jest między innymi niewystarczające uwzględnienie mediacji i edukacji w zakresie komunikacji oraz rozwiązywania konfliktów w programach publicznych i systemie edukacji. W szkołach mediacje rówieśnicze oraz edukacja w zakresie kompetencji społecznych wciąż mają charakter punktowy i projektowy, a nie systemowy. Brakuje powszechnych programów rozwijających kompetencje dialogu i mediacji wśród nauczycieli, uczniów i rodziców.

W administracji publicznej mediacja jako narzędzie rozwiązywania sporów nie jest w wystarczającym stopniu promowana ani instytucjonalnie wspierana. Choć istnieją przepisy umożliwiające prowadzenie mediacji w niektórych sprawach, w praktyce jest ona rzadko wykorzystywana, między innymi z powodu braku wiedzy, odpowiednich procedur oraz dostępu do wyspecjalizowanych mediatorów.

Podobnie w sektorze organizacji pozarządowych brakuje systemowego wsparcia w zakresie rozwiązywania konfliktów i budowania kultury dialogu w organizacjach. Wiele organizacji działa w oparciu o ograniczone zasoby i nie ma dostępu do narzędzi, szkoleń czy wsparcia mediacyjnego, które mogłyby pomóc w konstruktywnym rozwiązywaniu sporów.

W efekcie konflikty często eskalują, prowadzą do pogorszenia relacji, spadku zaufania oraz zmniejszenia efektywności współpracy między osobami i instytucjami. Rozwiązaniem tego problemu jest rozwijanie systemowych działań na rzecz upowszechniania mediacji, edukacji w zakresie dialogu oraz wzmocnienia kompetencji komunikacyjnych i społecznych w różnych obszarach życia publicznego.

Proponowana zmiana (postulat)

Aby skutecznie przeciwdziałać problemowi niewystarczającego wykorzystania dialogu i mediacji w rozwiązywaniu konfliktów w edukacji, administracji publicznej oraz w organizacjach pozarządowych, konieczne jest wprowadzenie kompleksowych i systemowych rozwiązań wzmocniających kulturę dialogu oraz kompetencje mediacyjne w życiu publicznym.

1. Wzmocnienie mediacji w systemie edukacji

Jednym z kluczowych działań powinno być wprowadzenie elementów edukacji w zakresie komunikacji, dialogu i rozwiązywania konfliktów do programów nauczania na różnych etapach edukacji. W praktyce mogłoby to oznaczać:

- włączenie do podstawy programowej treści dotyczących komunikacji bez przemocy, mediacji rówieśniczej oraz współpracy w grupie,
- rozwijanie programów mediacji rówieśniczych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych,

- organizowanie systemowych szkoleń dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych w zakresie mediacji i pracy z konfliktem.

Wymagałoby to **zmian w programach edukacyjnych oraz wsparcia Ministerstwa Edukacji w postaci programów szkoleniowych i grantowych dla szkół wdrażających mediacje rówieśnicze.**

2. Rozwój mediacji w administracji publicznej

W instytucjach administracji rządowej i samorządowej warto wzmocnić wykorzystanie mediacji jako narzędzia rozwiązywania sporów pomiędzy instytucjami publicznymi a obywatelami oraz wewnątrz organizacji. W tym celu można:

- wprowadzić procedury umożliwiające kierowanie wybranych spraw do mediacji przed podjęciem działań formalnych lub spornych,
- rozwijać kompetencje mediacyjne wśród urzędników poprzez szkolenia z zakresu komunikacji, negocjacji i rozwiązywania konfliktów,
- tworzyć listy mediatorów współpracujących z instytucjami publicznymi.

Realizacja tych działań mogłaby nastąpić poprzez **wprowadzenie odpowiednich wytycznych i programów szkoleniowych w administracji publicznej oraz uwzględnienie mediacji w standardach obsługi obywateli.**

3. Wsparcie organizacji pozarządowych w budowaniu kultury dialogu

Organizacje pozarządowe często działają w środowiskach wymagających współpracy wielu partnerów i interesariuszy, dlatego istotne jest zapewnienie im wsparcia w zakresie zarządzania konfliktami i prowadzenia dialogu społecznego. Można to osiągnąć poprzez:

- organizowanie szkoleń z mediacji, komunikacji i budowania porozumienia dla liderów organizacji społecznych,
- tworzenie programów grantowych wspierających inicjatywy promujące dialog społeczny i mediację,

- rozwijanie lokalnych centrów mediacji i dialogu społecznego działających przy organizacjach pozarządowych.

Takie działania mogłyby zostać wprowadzone poprzez **programy publiczne wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz współpracę administracji z sektorem pozarządowym.**

4. Promowanie kultury dialogu w życiu publicznym

Istotnym elementem rozwiązania problemu jest także zwiększanie świadomości społecznej na temat mediacji jako skutecznego sposobu rozwiązywania konfliktów. W tym celu warto:

- prowadzić kampanie informacyjne dotyczące roli mediacji i dialogu,
- wspierać inicjatywy edukacyjne i społeczne promujące porozumienie i współpracę,
- rozwijać partnerstwa pomiędzy instytucjami publicznymi, szkołami i organizacjami pozarządowymi w zakresie promowania dialogu społecznego.

Podsumowując, rozwiązanie opisanego problemu wymaga **systemowego podejścia obejmującego edukację, administrację publiczną oraz sektor pozarządowy**, a także wprowadzenia działań legislacyjnych, programowych i edukacyjnych, które wzmocnią rolę mediacji i dialogu w rozwiązywaniu konfliktów w życiu społecznym.

Rola organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe, w tym Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych, mogą odegrać istotną rolę we wdrażaniu rozwiązań wzmacniających dialog społeczny oraz wykorzystanie mediacji w rozwiązywaniu konfliktów w edukacji, administracji publicznej i sektorze społecznym. Dzięki doświadczeniu praktycznemu, bliskiemu kontaktowi z różnymi grupami społecznymi oraz elastyczności działania, organizacje pozarządowe mogą wspierać proces tworzenia i wdrażania skutecznych rozwiązań systemowych.

1. Udział w konsultacjach i procesie tworzenia polityk publicznych

Organizacje pozarządowe mogą aktywnie uczestniczyć w konsultacjach społecznych dotyczących zmian w programach publicznych, strategiach rozwoju czy projektach aktów

prawnych związanych z mediacją, edukacją społeczną i rozwiązywaniem konfliktów.

Przedstawiciele NGO mogą wносить do tych procesów wiedzę ekspercką oraz doświadczenia wynikające z praktycznej pracy mediacyjnej, co pozwala lepiej dostosować proponowane rozwiązania do realnych potrzeb społecznych.

2. Prowadzenie programów pilotażowych

Sektor pozarządowy może realizować pilotażowe projekty wprowadzające mediację i edukację w zakresie dialogu w różnych środowiskach, np. w szkołach, instytucjach publicznych czy organizacjach społecznych. Takie działania mogą obejmować m.in. rozwijanie programów mediacji rówieśniczej w szkołach, prowadzenie warsztatów z komunikacji i rozwiązywania konfliktów dla nauczycieli, uczniów, pracowników administracji lub liderów organizacji społecznych. Wyniki takich pilotaży mogą stanowić podstawę do wprowadzania szerszych rozwiązań systemowych.

3. Dostarczanie ekspertyz i rekomendacji

Organizacje pozarządowe skupiające mediatorów i specjalistów w zakresie rozwiązywania konfliktów mogą przygotowywać ekspertyzy, raporty oraz rekomendacje dotyczące rozwijania mediacji w różnych obszarach życia publicznego. Takie opracowania mogą wspierać instytucje publiczne w podejmowaniu decyzji dotyczących tworzenia programów edukacyjnych, rozwiązań proceduralnych czy systemów wsparcia mediacyjnego.

4. Szkolenia i rozwój kompetencji

NGO mogą również odgrywać ważną rolę w rozwijaniu kompetencji komunikacyjnych i mediacyjnych wśród różnych grup zawodowych i społecznych. Poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów i programów edukacyjnych mogą wspierać nauczycieli, pracowników administracji publicznej, liderów społecznych oraz członków organizacji pozarządowych w rozwijaniu umiejętności prowadzenia dialogu i konstruktywnego rozwiązywania sporów.

5. Monitoring i ewaluacja wdrażanych rozwiązań

Sektor pozarządowy może także uczestniczyć w monitorowaniu i ocenie skuteczności wdrażanych rozwiązań. Organizacje mogą zbierać doświadczenia uczestników programów mediacyjnych, analizować efekty wprowadzonych działań oraz formułować wnioski dotyczące ich dalszego rozwoju. Taki monitoring pozwala na bieżąco doskonalić stosowane rozwiązania i zwiększać ich skuteczność.

6. Budowanie partnerstw międzysektorowych

Organizacje pozarządowe mogą inicjować współpracę pomiędzy szkołami, instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi w zakresie promowania dialogu i mediacji.

Tworzenie lokalnych partnerstw sprzyja wymianie doświadczeń, wzmacnia współpracę między instytucjami oraz ułatwia wdrażanie nowych rozwiązań w praktyce. Dzięki takim działaniom sektor pozarządowy może znacząco przyczynić się do upowszechniania mediacji i kultury dialogu w życiu społecznym oraz wspierać instytucje publiczne w tworzeniu skutecznych i trwałych mechanizmów rozwiązywania konfliktów.

Potencjalni sojusznicy

- **NGO:** organizacje zajmujące się mediacją i dialogiem społecznym, stowarzyszenia mediatorów, organizacje wspierające rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich, organizacje działające w obszarze edukacji i przeciwdziałania przemocy, fundacje promujące komunikację bez przemocy, organizacje wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego, centra mediacji działające przy organizacjach pozarządowych.

- **Administracja publiczna:** Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego (urzędy marszałkowskie, urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe), kuratoria oświaty, ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych, instytucje odpowiedzialne za rozwój polityk społecznych i edukacyjnych.

- **Eksperti / środowiska naukowe:** uczelnie wyższe prowadzące badania w obszarze pedagogiki, psychologii, prawa i nauk społecznych, instytuty badawcze zajmujące się rozwiązywaniem konfliktów i komunikacją społeczną, eksperci w zakresie mediacji, negocjacji, komunikacji interpersonalnej oraz edukacji społecznej.

- **Biznes:** firmy i organizacje biznesowe zainteresowane rozwijaniem kompetencji miękkich wśród pracowników, przedsiębiorstwa wspierające działania społeczne w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), firmy szkoleniowe i doradcze specjalizujące się w rozwoju kompetencji interpersonalnych i zarządzaniu konfliktem.

- **Media:** media lokalne i regionalne, portale internetowe zajmujące się tematyką społeczną i edukacyjną, redakcje promujące inicjatywy społeczne i obywatelskie, dziennikarze

zajmujący się tematyką społeczną, edukacyjną i prawną, media publiczne i prywatne zainteresowane promowaniem dialogu społecznego oraz dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania konfliktów.

Korzyści z wprowadzenia zmiany

Wprowadzenie systemowych rozwiązań wspierających rozwój dialogu i mediacji w edukacji, administracji publicznej oraz w sektorze organizacji pozarządowych przyniesie szereg korzyści społecznych dla różnych grup odbiorców.

1. Skuteczniejsze rozwiązywanie konfliktów Rozwój mediacji oraz kompetencji

komunikacyjnych umożliwi konstruktywne rozwiązywanie sporów bez konieczności eskalacji konfliktu czy sięgania po długotrwałe i kosztowne procedury formalne. Strony konfliktu będą miały większą szansę na osiągnięcie porozumienia uwzględniającego potrzeby wszystkich uczestników.

2. Wzmocnienie relacji i współpracy Promowanie dialogu i porozumienia sprzyja budowaniu relacji opartych na wzajemnym szacunku, zaufaniu i współpracy. W szkołach poprawi to relacje między uczniami, nauczycielami i rodzicami, w administracji publicznej – między instytucjami a obywatelami, a w organizacjach społecznych – między członkami zespołów i partnerami projektowymi.

3. Rozwój kompetencji społecznych i komunikacyjnych Uczestnicy programów edukacyjnych i szkoleniowych rozwiną umiejętności takie jak prowadzenie dialogu, aktywne słuchanie, rozumienie perspektywy drugiej strony czy wspólne poszukiwanie rozwiązań. Kompetencje te są istotne zarówno w życiu zawodowym, jak i społecznym.

4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i dobrostanu społecznego Środowiska, w których konflikty są rozwiązywane poprzez dialog, są bardziej bezpieczne i przyjazne dla ich uczestników. Dotyczy to szczególnie szkół, gdzie rozwijanie mediacji rówieśniczych może ograniczyć przemoc rówieśniczą i sprzyjać budowaniu wspólnoty.

5. Wzrost zaufania do instytucji publicznych Wykorzystywanie mediacji i dialogu w relacjach między administracją a obywatelami może zwiększyć transparentność działań instytucji publicznych oraz wzmocnić poczucie współodpowiedzialności za podejmowane decyzje.

6. Większa efektywność działań organizacji i instytucji Umiejętność konstruktywnego zarządzania konfliktem pozwala ograniczać napięcia w zespołach, poprawia komunikację oraz zwiększać skuteczność współpracy. Dzięki temu organizacje i instytucje mogą efektywniej realizować swoje zadania i cele społeczne.

7. Wzmocnienie kultury dialogu w życiu publicznym Upowszechnienie mediacji i edukacji w zakresie rozwiązywania konfliktów przyczyni się do budowania kultury dialogu w społeczeństwie, w której różnice poglądów są rozwiązywane poprzez rozmowę, poszukiwanie wspólnych rozwiązań i wzajemne zrozumienie.

Realizacja proponowanych działań przyczyni się zatem do poprawy jakości relacji społecznych, zwiększenia skuteczności rozwiązywania sporów oraz budowania bardziej otwartego i współpracującego społeczeństwa.

Skala problemu (systemowy czy lokalny?)

Problem niewystarczającego wykorzystania dialogu i mediacji w rozwiązywaniu konfliktów nie ma charakteru wyłącznie lokalnego, lecz ma wymiar systemowy. Występuje on w wielu obszarach życia społecznego i dotyczy licznych grup – uczniów, nauczycieli, rodziców, pracowników administracji publicznej, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz obywateli korzystających z usług instytucji publicznych.

Konflikty są naturalnym elementem funkcjonowania instytucji i społeczności, jednak w Polsce w wielu przypadkach nadal brakuje powszechnie dostępnych, systemowo wspieranych narzędzi ich konstruktywnego rozwiązywania. Choć mediacja jest obecna w niektórych obszarach życia publicznego, jej wykorzystanie w edukacji, administracji publicznej czy działalności organizacji społecznych jest wciąż ograniczone i często zależy od lokalnych inicjatyw lub indywidualnego zaangażowania osób i instytucji.

W systemie edukacji działania związane z mediacją rówieśniczą i rozwijaniem kompetencji dialogu mają najczęściej charakter projektowy lub pilotażowy. Oznacza to, że funkcjonują jedynie w części szkół, które samodzielnie decydują się na wprowadzenie takich rozwiązań. Brakuje natomiast jednolitego, ogólnokrajowego podejścia, które w sposób systemowy wspierałoby rozwój kompetencji mediacyjnych uczniów i nauczycieli. Podobna sytuacja występuje w administracji publicznej. Chociaż istnieją przepisy umożliwiające prowadzenie

mediacji w niektórych postępowaniach, w praktyce jest ona stosowana stosunkowo rzadko. Wynika to między innymi z braku odpowiednich procedur organizacyjnych, niewystarczającej wiedzy o mediacji oraz ograniczonego dostępu do wyspecjalizowanych mediatorów współpracujących z instytucjami publicznymi.

Również w sektorze organizacji pozarządowych nie istnieją powszechne mechanizmy wspierające rozwój kompetencji w zakresie dialogu i rozwiązywania konfliktów. Organizacje społeczne często działają w środowiskach wymagających współpracy wielu partnerów i interesariuszy, jednak nie zawsze mają dostęp do narzędzi i wsparcia, które pozwoliłyby skutecznie zarządzać konfliktami.

Fakt, że podobne trudności pojawiają się w wielu instytucjach i środowiskach w różnych częściach kraju, wskazuje, że problem ma charakter systemowy. Jego przyczyną jest przede wszystkim brak spójnych rozwiązań na poziomie ogólnokrajowym – zarówno w zakresie edukacji, jak i programów publicznych wspierających rozwój mediacji i kompetencji dialogu. Dlatego rozwiązanie tego problemu wymaga działań na poziomie systemowym, obejmujących m.in. włączenie edukacji mediacyjnej do programów nauczania, rozwijanie programów szkoleniowych dla pracowników instytucji publicznych oraz tworzenie mechanizmów wspierających dialog i mediację w różnych obszarach życia społecznego. Takie podejście pozwoli zapewnić równy dostęp do narzędzi konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w całym kraju, a nie tylko w miejscach, gdzie realizowane są pojedyncze inicjatywy lokalne. Powszechne wprowadzenie i zastosowanie mediacji znacząco odciążą sądy w kwestiach procedowania i wyrokowania, skróci czas rozstrzygania sporów, co przekłada się na poprawę relacji życia społecznego i gospodarczego, funkcjonowania stron sporu i jest znacząco tańsze od procesu sądowego wymagającego często kosztownych usług prawnika, angażowania biegłych i świadków i poświęcania dużej ilości czasu.

Dane organizacji

Nazwa: Śląskie Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych **Osoba kontaktowa:** Aneta

Tombarkiewicz Olszewska **E-mail:** ato.mediator@wp.pl

Strona internetowa lub profil w mediach społecznościowych:

www.slaskiemediacjerodzinne.pl